

Tư tưởng “không sát sinh” trong Tứ bộ A hàm kinh

ISSN: 2734-9195 10:50 26/11/2024

Sự sống vô cùng quý giá, bất kể là ai, tôn giáo nào, xã hội nào và quốc gia nào. Mọi người mọi loại dù là hữu tình hay vô tình luôn luôn tôn trọng sự sống, bất cứ sự sống nào, từ sự sống của côn trùng cho đến sự sống của cỏ cây.

Tác giả: **Tuệ Anh**

Sinh viên Khóa 7 Học viện Phật giáo Việt Nam tại Huế

Sự sống vô cùng quý giá, bất kể là ai, tôn giáo nào, xã hội nào và quốc gia nào. Mọi người mọi loại dù là hữu tình hay vô tình luôn luôn tôn trọng sự sống, bất cứ sự sống nào, từ sự sống của côn trùng cho đến sự sống của cỏ cây.

Đức Phật khuyên không nên sát sinh vì rằng mọi chúng sinh hữu tình đều sợ chết và xem sự sống là điều quý báu nhất trên đời. Bên cạnh việc “không sát sinh” người phật tử chúng ta cần phải “hộ sinh”, nghĩa là bảo vệ giữ gìn chúng sinh, chia sẻ môi sinh trên trái đất để trái đất ngày càng xanh – sạch – đẹp hơn, từ đó cuộc sống của con người của tất cả mọi loài đều được tốt đẹp hơn.

Chúng ta tồn tại giữa cuộc đời này đều có sự tương quan tương duyên mật thiết giữa môi trường và con người.

“Không sát sinh” chính là kiến tạo một môi trường sống lành mạnh, chung tay bảo vệ môi trường, biến đổi khí hậu, đảm bảo một xã hội sống hòa bình, tích cực và trong lành.

Tầm quan trọng và ý nghĩa của “không sát sinh”

Không sát sinh chữ hán là 不殺 tiếng anh là Nonkilling. Đôi khi chúng ta không sát sinh, nhưng kiểu không sát sinh này không đi kèm với trí tuệ hiểu biết về hậu quả của nghiệp.

Ví dụ, một số người rất thích câu cá nhưng lại không dám câu cá ở ao thả trước cổng chùa vì chịu áp lực từ xã hội và sợ bị người khác chỉ trích. Bằng cách này,

không có sự hiểu biết sâu sắc về “*không sát sinh*” và cũng thiếu sự chủ động trong việc “*không sát sinh*”, hay còn gọi là thụ động không sát sinh. Tất nhiên, thụ động không sát sinh cũng được coi là một cách thực hành tốt, bởi vì dù sao bạn cũng đã kiềm chế hành vi giết chóc của chính mình nên đây cũng là một cách thực hành tốt. Chỉ là loại thiện pháp này gọi là “*pháp trí tuệ không tương ứng với thiện*”, tức là không tương ứng với trí tuệ, chưa đưa đến sự rốt ráo cuối cùng. Đây là tầng ý nghĩa đầu tiên của việc không sát sinh.

Giai đoạn này cả nước đều hướng về miền Bắc yêu thương với trận mưa lũ, sạt lở đi vào lịch sử. Chúng ta tặng quà cho người khác như thực phẩm, quần áo; chúng ta cũng tặng tiền, thực phẩm và thuốc men cho các nạn nhân. Nhưng việc giữ giới không sát sinh là một món quà chúng ta trao tặng cho tất cả chúng sinh, mang lại cho mỗi chúng sinh một mảnh bình an. Bất kể lúc nào ở đâu, hay bất kỳ loại sinh mệnh nào, khi gặp bạn nó sẽ không sợ bị bạn giết. Đây gọi là vô úy thí, tất cả mọi người, mọi nhà, mọi ngõ ngách ngoài việc góp công góp của ra còn góp một niệm bình an, một lời cầu nguyện gửi đến đồng bào miền Bắc trước cơn bão Yagi.

Trong số tất cả các món quà, mang lại sự bình yên cho người khác thực sự là một món quà rất hiếm và món quà này rất thực tế. Nếu mọi người tặng một món quà kiểu này, chúng ta sẽ trở nên ấm lòng hơn, hỷ lạc hơn và chắc chắn chúng ta sẽ hạnh phúc hơn rất nhiều khi sống trên thế giới này. Nếu mọi người đều giữ giới không sát sinh, và mọi người có thể cho nhau một mảnh bình yên thì thế giới này sẽ tươi đẹp biết bao. Bằng cách phát nguyện “*không giết hại tất cả chúng sinh*” và gìn giữ nó, chúng ta có thể gặt hái vô lượng công đức, bởi vì món quà này của chúng ta không chỉ được trao cho một người hay một chúng sinh, mà cho tất cả chúng sinh, tất cả mọi loài. Đây là một ý nghĩa khác của việc không sát sinh mà xã hội hiện đại đang cần.

Cấp độ tiếp theo của việc không sát sinh là luôn có lòng đại bi đối với mọi chúng sinh, nếu chúng ta thường nhớ đến lời cam kết với bản thân mình là không sát sinh thì tình thương của chúng ta sẽ luôn ở đó, tồn tại thường trực ở đó thì niệm ác về sát sinh sẽ không có cơ duyên để xuất hiện. Đây không phải là lòng tốt thông thường mà là lòng tốt và lòng từ bi vĩ đại có công đức vô lượng vô biên.

Cấp độ tiếp theo nữa của việc không sát sinh là vĩnh viễn đoạn trừ mọi thói quen sân hận. Đôi khi chúng ta có tính khí nóng nảy, thích nổi giận và làm tổn thương người khác, nhưng nếu một người giữ giới không sát sinh và thường nhớ nghĩ đến việc mình đã phát nguyện không sát sinh, thường cảm thấy hoan hỷ và có lòng từ bi đối với tất cả chúng sinh, thì sẽ thấy rằng lòng căm thù của bản thân sẽ giảm đi và giảm đi liên tục, sẽ trở thành một người cởi mở, vui vẻ hơn

Đức Phật khen ngợi Ngũ Giới là “*Ngũ đại thí*”. Loại công đức lợi người lợi tha này lớn lao hơn việc bố thí thông thường và có giá trị cao hơn.

Lợi ích của việc “không sát sinh” trong Tứ bộ A hàm kinh

Trong “Trung a hàm kinh” quyển 30 có viết :

--	--	--	--

[illegible]

Tạm dịch Xá Lợi Tử! Tại sao đệ tử hàng bạch y lại hộ trì và thực hành tốt Ngũ Pháp? Người đệ tử bạch y rời xa sát sinh, đoạn trừ sát sinh, từ bỏ gươm đao, có tâm có quý, có tấm lòng từ bi, làm lợi ích cho muôn loài kể cả côn trùng và thanh lọc tâm sát sinh. Đây là pháp hộ trì thứ nhất của hàng bạch y.

Đệ tử tại gia nên giỏi hộ trì, thực hành năm pháp và đạt được tứ nguyện cao nhất. Họ nên xa rời sự sát, đoạn trừ sự sát, bỏ đao kiếm, có tà có quý và có lòng từ bi đối với tất cả chúng sinh. Khi đó sẽ không còn đọa vào địa ngục, súc sinh, ngạ quỷ và những nơi ác khác, có thể đạt được quả Tu Đà Hoàn, đạt được giác ngộ viên mãn, và sẽ được giải thoát.

Ngoài ra trong “*Tập a hàm kinh*” quyển thứ 32:

Từ xưa tôi ngu dốt, ngu dốt mà không có trí tuệ, có tâm sát hại.Bây giờ tôi rất hối hận, tự trách. Mặc dù không thể ngăn cản việc làm đó, nhưng nhờ sự sám hối này, trong những đời sau có thể tránh xa việc sát sinh... đạt được sự giải thoát viên mãn và đầy đủ trí tuệ giải thoát. Khi tâm giải thoát và trí tuệ giải thoát được viên mãn, thì sẽ không phỉ báng các bậc thánh hiền, và chính kiến sẽ được thành tựu. Với sự thành tựu chính kiến thì sẽ được tái sinh vào cõi trời.

Nếu có thể sám hối những ác nghiệp sát sinh do vô minh gây ra trong quá khứ thì tương lai tự nhiên sẽ tránh xa việc sát sinh. Dựa vào đó, người ta có thể thành tựu được những thiện sự, được sinh cõi lành.

Trong “*Trung a hàm kinh*” quyển thứ 26:

Có vị Sa-môn thực hành Tứ hạnh: không sát sinh, không dạy sát sinh, không đồng sát sinh,... Vị ấy thực hành tứ hạnh này thì niềm hỷ lạc cứ đến mãi, với mắt thanh tịnh vị ấy siêu vượt có thể nhìn thấy tất cả chúng sinh lúc còn sống hay đã chết, đến và đi thông dong ở những nơi thiên và bất thiên.

Thọ mạng được tăng trưởng

Trong “*kinh Trung a hàm*” quyển 44

[illegible]

Nếu có người nam người nữ giết hại chúng sinh và làm điều xấu, không có lòng từ bi đối với tất cả chúng sinh, kể cả côn trùng, khi nghiệp đến thì thân thể họ sẽ bị hủy hoại và mạng sống của họ sẽ chấm dứt, họ sẽ đến nơi xấu, đọa vào địa ngục, tái sinh vào cõi người thì tuổi thọ của họ sẽ rất ngắn ngủi. Nếu có

“Trung a hàm kinh” quyển 15 day về tho mạng như sau:

Nói về tuổi thọ của cõi Diêm phù đề thì trong “*kinh Tăng nhất a hàm*” quyển 43 có viết:

Trung a hàm kinh quyển 49: Tà nghiệp

Tạp a hàm kinh quyển 18: Vị thập bất thiện nghiệp

Trường a hàm kinh quyển 9: Vị thập thối pháp

Tăng nhất a hàm kinh quyển 7: Vị bất thiện

2. Thế nào là không sát sinh?

Tạp a hàm kinh quyển 37: Vị chân thật pháp; Vị chân thật chân thật pháp; Vị chính pháp; Vị chính luật; Vị tha hành đạo

Trung a hàm kinh quyển 49: Vị chính nghiệp

Trường a hàm kinh quyển 9: Vị thập tăng pháp

Tăng nhất a hàm kinh quyển 7: Vị thiện.

Ảnh sư tằm

Không sát sinh vì một Việt Nam “*khỏe mạnh*” hơn

Môi trường bao gồm tất cả những gì có ảnh hưởng đến sức khỏe và cuộc sống của con người, bao gồm đất đai, tài nguyên thiên nhiên, động vật, thực vật...

Môi trường cung cấp cho chúng ta nơi ở, nơi sản xuất đồ vật và nơi chứa chất thải của chúng ta. Môi trường là một vấn đề lớn đối với tất cả mọi người. Khí hậu đang thay đổi rất nhiều và ngày càng khó khăn hơn để sống theo cách chúng ta muốn. Bão lũ xảy ra liên miên, đất và nước của chúng ta ngày càng trở nên tồi tệ. Chúng ta cũng đang chứng kiến nhiều ô nhiễm môi trường xảy ra. Môi trường là cái phát triển, và sự phát triển của con người gây ra những thay đổi về môi trường. Giữa môi trường và sự phát triển của con người có mối quan hệ chặt chẽ với nhau. Vậy mối liên hệ giữa giới không sát sinh và môi trường là gì?

Bảo vệ môi trường chính là những hành động giúp bảo vệ hệ sinh thái tự nhiên của các cá nhân, tổ chức và Chính Phủ. Mục tiêu của nó là bảo tồn và nuôi dưỡng nguồn tài nguyên thiên nhiên có sẵn. Chính sách bảo vệ môi trường của nhà nước Việt Nam nhằm bảo vệ môi trường bao gồm rất nhiều hoạt động khác nhau như: Giữ gìn và bảo vệ sự trong sạch của thiên nhiên, cân bằng hệ sinh thái, cải thiện môi trường sống của các loại động, thực vật tự nhiên. Phòng chống, ngăn ngừa và khắc phục những hậu quả xấu của thiên tai hoặc con người gây ra. Không sát sinh góp phần trực tiếp liên quan đến việc cân bằng hệ sinh thái, cải thiện môi trường sống của các loài động thực vật. Được tóm gọn trong bốn phép toán cơ bản đó là “*Nhân – Chia – Cộng – Trừ*”. Thế nào là nhân, chia, cộng, trừ?

Nhân là gì? Nhân không chỉ đơn thuần là phép tính 2 nhân 2 bằng 4 nữa. Mà nhân là nhân ái, nhân từ, nhân hiếu, nhân đạo, nhân tâm, nhân hậu... thể hiện tấm lòng yêu thiên nhiên bảo vệ môi trường như chính thể bảo vệ người mẹ hiền thiên nhiên, bảo vệ chính bản thân mình. Điều này như tâm từ bi trong giới thứ nhất của con người đối với tất cả mọi loài từ hữu tình đến vô tình.

Chia là gì? Là 6 chia 2 bằng 3 hay là gì? Chia còn có nghĩa là chia sẻ, chia đều, chia đôi...là tuyên truyền, lan truyền những biện pháp, ý thức bảo vệ môi trường, những dự án của chính phủ hay của những tổ chức phi chính phủ góp phần làm cho những kế hoạch, chính sách, điều lệ, điều hay được mở rộng đến với mọi tầng lớp nhân dân. Điều này cũng như sự cộng hưởng trong việc giữ giới không sát sinh, một người giữ giới bản thân được lợi lạc gia đình được an vui, nhiều người giữ giới tập thể giữ giới thì xã hội được an bình quốc gia được hưng thịnh tổ quốc được vinh quang.

Cộng là gì? Là cộng hưởng, cộng đồng, cộng sinh, cộng tác... cộng thêm những biện pháp mới, chính sách mới hiện đại hơn thích hợp với xã hội công nghiệp hóa, hiện đại hóa, đặc biệt là xã hội số hóa thời bấy giờ. Chúng ta cùng chung tay góp sức khắc phục những biến đổi khí hậu, thay đổi tầng ôzoon, xây dựng đập ngăn mặn giữ ngọt, trồng cây gây rừng, phân loại rác, bỏ rác đúng nơi quy

định, hạn chế sử dụng túi ni lông...làm cho càng ngày có càng nhiều người từ trẻ đến già thực hiện, bắt đầu từ những việc nhỏ nhất để có những ảnh hưởng tích cực nhất.

Tinh thần này cũng giống như sự ảnh hưởng của việc giữ giới, của việc đi chùa, đến chùa và sinh hoạt của cộng đồng phật tử. Trong nhà nếu có một người đi chùa, ông bà đi chùa thì sẽ dẫn theo cháu của mình đến chùa, trong nhà có người ăn chay thì cả nhà ăn chay...lần lần hạt giống yêu thương hạt giống bồ đề sẽ lần lần được gieo vào và ngày ngày được phát triển lên, làm cho những hạt giống tham lam, sợ hãi, cuồng si, u mê...bị che lấp, hướng đến hoàn thiện bản thân, đổi mới bản thân gia đình và xã hội.

Trừ là gì? Là trừ bỏ, trừ diệt, trừ hao, trừ khử... trừ đi những thói quen xấu , ý thức kém về môi trường , làm cho mất hẳn đi không còn tồn tại để gây tác động xấu được nữa. Những hoạt động của con người như Săn bắt thú quý hiếm; Khai thác rừng bừa bãi; Xả rác, chất thải bừa bãi...chúng ta nên “Trừ” đi những hoạt động này mà thay vào đó nên chăm sóc, bảo vệ thú quý hiếm, có biện pháp can thiệp để phục hồi lại quần thể đó; Khai thác rừng hợp lí, bảo vệ rừng và trồng rừng; Ý thức bảo vệ môi trường, giữ vệ sinh nơi ở và nơi công cộng...

Một trong những loại khí nhà kính được sản xuất rộng rãi nhất trên thế giới là khí mêtan. Khí này giữ nhiệt trong bầu khí quyển. Như các nghiên cứu đã đưa ra giả thuyết, nhà sản xuất khí mêtan lớn nhất là chăn nuôi gia súc. Theo nghĩa này, việc sản xuất các sản phẩm động vật đóng góp lớn vào khí mêtan, một loại khí nhà kính chủ yếu từ phân động vật và quá trình lên men trong ruột. Khi tiếp tục có nhu cầu về các sản phẩm thịt, những người nông dân tiếp tục tăng nguồn cung hàng hóa bằng cách nuôi nhiều động vật hơn, sát sinh nhiều hơn và do đó dẫn đến nhiều khí nhà kính hơn, nhiều vấn đề xảy ra hơn đối với môi trường. Do vậy không sát sinh là việc làm trực tiếp giảm thiểu ăn thịt, giảm thiểu khí mêtan trong bầu khí quyển.

Nhạc phẩm “Một đời người một rừng cây” của tác giả Trần Long Ẩn có viết “*khi nghĩ về đời người, tôi thường nghĩ về rừng cây, khi nghĩ về rừng cây tôi thường nghĩ về đời người*” nói lên mối tương quan mật thiết, gắn bó giữa con người với thiên nhiên, gắn bó giữa cuộc đời với trái đất. Đây là một bài ca về nhân cách sống, phản ánh cuộc sống chân thực và tôn vinh tinh thần đồng lòng, tương thân tương ái. Nó còn liên tưởng sâu sắc đến mối quan hệ giữa cuộc đời mỗi con người với cộng đồng, với dân tộc mình đang sống, môi trường có trong lành, sinh sôi nảy nở thì con người mới phát triển, xã hội mới thịnh vượng, Việt Nam mới “*khoẻ mạnh*” hơn.

Qua việc phân tích tìm hiểu về “*không sát sinh*” trong tứ bộ kinh a hàm ta thấy sự tương quan mật thiết với cuộc sống, với môi trường sống của chúng ta. Ta càng thêm vững lòng với những lời dạy của đức Phật qua những bài kinh đã có cách đây hàng ngàn năm, nó vẫn tồn tại và có ý nghĩa sâu sắc trong việc ứng dụng vào thực tiễn, dù là xã hội nào, thời đại nào, tôn giáo nào hay là lĩnh vực nào.

Ghi chú:

[1] CBETA, T02, no. 125, p. 737, c5-21

[2] CBETA, T01, no. 1, p. 38, c1-2□ c14-15

[3] CBETA, T01, no. 1, p. 83, c14-15

[4] CBETA, T02, no. 125, p. 648, a15-16

[5] CBETA, T01, no. 26, p. 616, b10-19

[6] CBETA, T02, no. 99, p. 232, a12-19

[7] CBETA, T01, no. 26, p. 594, c11-23

[8] CBETA, T01, no. 26, p. 705, a4-16

[9] CBETA, T01, no. 26, p. 523, b14-25

[10] CBETA, T01, no. 1, p. 40, c22-27

[11] CBETA, T01, no. 1, p. 40, c27-p. 41, a11

[12] CBETA, T02, no. 125, p. 785, b19-21

[13] CBETA, T02, no. 125, p. 785, c25-27

[14] CBETA, T01, no. 1, p. 41, b11-19

Tài liệu tham khảo

Châu, H. M., & Thiên, N. (1995). Những Lời Dạy Của Đức Phật Về Hòa Bình Và Giá Trị Con Người.

Chương, đ. t. n. phát huy vai trò nguồn lực phật giáo vì một xã hội việt nam bền vững. gia đình hòa hợp và xã hội bền vững, 241.

Dương, K. Đ., & Vũ, Q. H. (1994). Từ điển trái nghĩa-đồng nghĩa Tiếng Việt.

Lay, T. T. Xây dựng một xã hội hài hoà và bình an bằng Phật giáo.

Nam, N. H., Huê, H. T., & Nhận, N. T. T. (2018). Cách tiếp cận thị trường trong quản lý tài nguyên, bảo vệ môi trường và ứng phó với biến đổi khí hậu: Kinh nghiệm Hoa Kỳ. Tạp chí Khoa học ĐHQGHN: Nghiên cứu Chính sách và Quản lý, 34(4), 43-50.

Nguyễn, N. Ý. (2001). Từ điển tiếng Việt thông dụng. Nhà xuất bản giáo dục.

Phê, H. (2009). Từ điển tiếng Việt. Nhà xuất bản Đà Nẵng.

Thắng, N. V., Hiệu, N. T., Thục, T., Hương, P. T. T., Lan, N. T., Thăng, V. V., ... & Sáp, K. T. V. (2010). Biến đổi khí hậu và tác động ở Việt Nam. Nhà Xuất bản Khoa học và Kỹ thuật.

Thông, T. H. (2014). Phật giáo với mục tiêu phát triển bền vững về bảo vệ môi trường. trong Thích Nhật Từ và Thích Đức Thiện, chủ biên, Phật giáo góp phần bảo vệ môi trường, Nxb Tôn giáo, Hà Nội, tr, 305-317.

□□□□□□ □□□□□□ □□ T01□ no.1

□□□□□□ □□□□□ □□ T01□ no.26

□□□□□□ □□□□ □□ T02□ no.99

□□□□□□□ □□□□□ □□ T02□ no.125

□□□□□□□ □□□□□□□□□□ T22□ no.1425

□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□ T24□ no.1451

□□□□□□□□□□□ □□□ □□ □□ T29□ no.1562

Tác giả: **Tuệ Anh**

Sinh viên Khóa 7 Học viện Phật giáo Việt Nam tại Huế